

Tabela zbiorcza z zestawieniem uwag z konsultacji społecznych oraz z uzyskanych opinii w ramach prowadzonego postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Programu wieloletniego pod nazwą „Utrzymanie morskich dróg wodnych w rejonie ujścia Odry w latach 2017-2028” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko

Lp.	Instytucja / Organizacja / osoba - zgłaszająca uwagę	Treść uwagi	Stanowisko (uwaga uwzględniona / nieuwzględniona)	Uzasadnienie
1.	Woliński Park Narodowy	Str. 69: W granicach Wolińskiego Parku Narodowego w strefie 50m od torów wodnych występują obszary z bujną roślinnością pod-wodną a lokalnie również wynurzona. Dotyczy to min.: toru podejściowego do Zalesia na odcinku łączącym jezioro Wicko Wielkie i Wicko Małe oraz toru na Starej Świnie.	Nieuwzględniona.	Uwaga WPN nie zawiera merytorycznego uzasadnienia, w tym odniesienia do literatury. Informacja o braku roślin pochodzi z inwentaryzacji przeprowadzonej przez doświadczonych przyrodników w latach 2014 – 2015. Nie ma formalnych podstaw do jakiegokolwiek weryfikacji opracowania w tym względzie. Ponadto uwzględnienie informacji WPN nie skutkowałoby istotnymi merytorycznie zmianami w konkluzjach opracowania.
2.	Woliński Park Narodowy	Str. 83: Rozporządzenie w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt – zła data. Powinno być 7-go października.	Częściowo uwzględniona.	Obowiązujące rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt zostało uchwalone w dniu 6 października 2014 r (Dz.U. z 2014 r., poz. 1348). Zarówno w uwadze WPN, jak i w opracowaniu podano błędną datę uchwalenia rozporządzenia. Zostanie poprawiona na właściwą.
3.	Woliński Park Narodowy	Str. 117: Konieczne sprawdzenie tras torów wodnych do Zalesia, Lubinia i Wapnicy - wg. opracowania nie będą one w granicach WPN, a w przypadku toru do Zalesia jest to trudne do zaakceptowania.	Uwzględniona.	Zweryfikowano i poprawiono treść Prognozy, uwzględniając fakt przebiegu fragmentu toru podejściowego do Zalesia, Lubinia i Wapnicy przez teren WPN.
4.	Woliński Park Narodowy	Str. 123: Ustawa o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U.2015.16.51) – brakuje ochrona PN – tj. całości walorów przyrodniczych i środowiskowych obszaru w granicach Park Narodowego. Brakuje	Nieuwzględniona.	Przedmiotowy rozdział Prognozy dotyczy celów ochrony środowiska i w tym kontekście wskazano główne cele wynikające z art. 2 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody powiązane z projektem Programu. Ww. informacja w wypadku uwzględnienia nie wno-

		rozporządzenia w sprawie Wolińskiego Parku Narodowego z roku 1960 i 1996.		si żadnych istotnych zmian rzutujących na wartość merytoryczną Prognozy.
5.	Woliński Park Narodowy	Str. 127: poz. 13. Woliński Park Narodowy, kol. Cele ochrony – niezgodne z zapisami dotyczącymi Parków Narodowych (Dz.U.2015.1651).	Nieuwzględniona.	Wskazane zapisy pochodzą wprost z treści Programu, za którego treść autorzy opracowania nie odpowiadają.
6.	Woliński Park Narodowy	Str. 128: Poglębiarskie prace konserwacyjne na torach wodnych w granicach Parku Narodowego w ostatnich latach nie były prowadzone stąd określenie, że wdrożenie Programu nie wprowadzi w tym zakresie żadnej zmiany jakościowej jest w części obszaru nieuzasadnione.	Uwzględniona.	W świetle posiadanych informacji doprecyzowano określenie „żadnej zmiany jakościowej” na „istotnych zmian jakościowych”.
7.	Woliński Park Narodowy	Str. 129: Tabela 28 – nie wymieniono wszystkich występujących w tych wodach gatunków ryb. Istnieje konieczność uwzględnienia gatunków nie stwierdzonych w czasie inwentaryzacji a znanych z innych opracowań lub praktyki np. rybaków.	Nieuwzględniona.	W Prognozie nie ma tabeli o numeracji i położeniu wskazanym przez WPN. Dane o wszystkich gatunkach ryb występujących na obszarze objętym programem i poza względami czysto informacyjnymi nie wnoszą żadnych istotnych informacji wpływających na jakość Prognozy. Dane niepublikowane, ustne itp. nie mają waloru porównywalności, tzn. na ich podstawie nie można monitorować oddziaływania inwestycji w sposób rzetelny.
8.	Woliński Park Narodowy	Str. 131: Obszar objęty ustaleniami planu znajduje się w granicach o wysokich walorach krajobrazowych – jest nim krajobraz delty Świny. Został on m.in. w 1993/94 r. uznany przez NFI międzynarodowym krajobrazem roku. Część objętych programem torów wodnych znajduje się w granicach obszaru powołanego do ochrony krajobrazu tj. Wolińskiego Parku Narodowego (ar. 8 ust. 1 ustawy o ochronie przyrodni z dn. 16.04.2004 r. tekst jednolity Dz.U.2015.1651)	Uwzględniona.	Krajobraz Delt Świny nie jest położony w granicach obszarów wskazanych w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 1651), powoływanych w celu ochrony ponadprzeciętnych walorów krajobrazowych, takich jak np. parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, czy też zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Należy mieć na uwadze, że zgodnie z zapisami zawartymi w Prognozie tory wodne oraz pola refulacyjne, w tym pole refulacyjne D, nie będą stanowiły nowych elementów krajobrazu. Wskazane pole refulacyjne D jest istniejącym w krajobrazie

		<p>Zapis o charakterze krajobrazu pól refulacyjnych należy uszczegółwić o fakt „przekształcenia naturalnego krajobrazu (strefa brzegu Zalewu Szczecińskiego) na przemysłowy w przypadku pola D.</p>	<p>obiektem, co decyduje, że jest to krajobraz antropogenicznie przekształcony, o charakterze przemysłowym. Faktycznie, w granicach Wolińskiego Parku Narodowego znajdują się odcinki toru wodnego na Starej Świnie, o łącznej długości ok. 3,8 km. Mając na uwadze, że zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody na obszarze parku narodowego ochronie podlegają również walory krajobrazowe, wprowadzono korektę zapisu w Prognozie. Istniejący zapis na str. 131-132 dokumentu „Ponadto tory wodne, których utrzymanie stanowi główny przedmiot dokumentu planistycznego oraz w zdecydowanej większości istniejące pola refulacyjne, położone są poza formami ochrony przyrody wskazanymi w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 1651), powoływany w celu ochrony ponadprzeciętnych walorów krajobrazowych, takich jak np. parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, czy też zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Wyjątkiem jest pole refulacyjne „Dębina”, znajdujące się na wyspie Międzyodrza „Dębina”, przewidziane do eksploatacji w ramach projektu programu, które położone jest w granicach zespołu przyrodniczo-krajobrazowego "Dębina". Należy wskazać, że zgodnie z § 1 ust. 1 rozporządzenia NR 14/2002 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 9 lipca 2002 r. w sprawie uznania za zespół przyrodniczo-krajobrazowy obszaru położonego w mieście Szczecinie (Dz.Urz. woj. zach.-pom. z 2002 r., nr 52, poz. 1127) obszar powołany został w celu ochrony cennego ekosystemu, mającego szczególne znaczenie dla ochrony rzadkich gatunków roślin oraz ginących i zagrożonych wyginięciem gatunków ptaków drapieżnych, dla których wyspa jest lęgowiskiem, a nie ze względu na</p>
--	--	---	---

			<p>jego stricte krajobrazowe walory. Ponadto samo pole, jak i jego bezpośrednie sąsiedztwo stanowią krajobraz antropogeniczny, przekształcony przez człowieka (zwłaszcza po drugiej strony Odry gdzie znajdują się urządzone nabrzeża, m.in. Bunkrowe i Basen Huk). Za istotne należy również uznać, że zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia NR 14/2002 Wojewody Zachodniopomorskiego wszelkie zakazy wskazane dla obszaru chronionego, nie dotyczą służb Urzędu Morskiego i odpowiadających za bezpieczeństwo żeglugi w trakcie realizacji zadań określonych odrębnymi przepisami.”</p> <p>Poprawiony zapis „Tory wodne, których utrzymanie stanowi główny przedmiot dokumentu Planistycznego oraz istniejące pola refulacyjne, w zdecydowanej większości położone są poza formami ochrony przyrody wskazanymi w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1651), powoływanymi w celu ochrony ponadprzeciętnych walorów krajobrazowych, takich jak np. parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, czy też zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Wyjątkiem są istniejące odcinki toru wodnego na Starej Świnie o łącznej długości ok. 3,8 km, które przebiegają w granicach Wolińskiego Parku Narodowego (zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody na obszarze parku narodowego ochronie podlegają również walory krajobrazowe) oraz pole refulacyjne „Dębina”, znajdujące się na wyspie Międzyodrza „Dębina”, przewidziane do eksploatacji w ramach projektu programu, które położone jest w granicach zespołu przyrodniczo-krajobrazowego "Dębina". Należy wskazać, że zgodnie z § 1 ust. 1 rozporządzenia NR 14/2002 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 9 lipca 2002 r. w sprawie uznania za zespół przyrodniczo-krajobrazowy obszaru</p>
--	--	--	--

				położonego w mieście Szczecinie (Dz.Urz. woj. zach.-pom. z 2002 r., nr 52, poz. 1127) obszar powołany został w celu ochrony cennego ekosystemu, mającego szczególne znaczenie dla ochrony rzadkich gatunków roślin oraz ginących i zagrożonych wyginięciem gatunków ptaków drapieżnych, dla których wyspa jest lęgowiskiem, a nie ze względu na jego stricte krajobrazowe walory. Ponadto samo pole, jak i jego bezpośrednie sąsiedztwo stanowią krajobraz antropogeniczny, przekształcony przez człowieka (zwłaszcza po drugiej stronie Odry gdzie znajdują się urządzone nabrzeża, m.in. Bunkrowe i Basen Huk). Za istotne należy również uznać, że zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia NR 14/2002 Wojewody Zachodniopomorskiego wszelkie zakazy wskazane dla obszaru chronionego, nie dotyczą służb Urzędu Morskiego i odpowiadających za bezpieczeństwo żeglugi w trakcie realizacji zadań określonych odrębnymi przepisami.”
9.	Woliński Park Narodowy	Str. 137: W aktualnym stanie nie ma zapewnionego miejsca składowania urobku. Dopiero zrealizowanie planów w zakresie powiększenia pól regulacyjnych D i Dębina sytuację zbilansuje. Należy to w Prognozie podkreślić.	Nieuwzględniona.	W Prognozie wskazano, że poza utrzymaniem torów wodnych istotnym celem programu jest również zabezpieczenie miejsca odkładu dla wydobytego urobku, tj. utrzymanie pól refulacyjnych. Wskazano również, jaka jest obecnie dostępna ilość miejsca na polach refulacyjnych i jak zwiększy się ona w wyniku realizacji Programu. W Prognozie zawarto informację, że planowana modernizacja pól D i Chełminek, zwiększy ilość dostępnego miejsca do składowania urobku o 6700 tys. m ³ , co powinno zabezpieczyć potrzeby wynikające z pogłębienia i utrzymania torów wodnych.
10.	Woliński Park Narodowy	Str. 146: Odcinki torów, na których przewiduje się wystąpienie ryzyka płoszenia ptaków podczas prac nad pogłębieniem toru w okresie dyspersji polęgowej: lipiec-sierpień (Bieniek i inni	Nieuwzględniona.	Tor na Starej Świnie został wyłączony z Programu. Niezależnie od tego, na bazie posiadanej i aktualnej dokumentacji ornitologicznej ww. odcinek nie został uznany za newralgiczny, tj. działania, o których mowa w uwadze nie wpłynęłyby istotnie na stan

		2014) nie obejmują toru na Starej Świnie. Czy w związku z tym odcinek ten jest wyłączony 'a priori' z realizacji prac bagrowania w okresie lipiec-sierpień?		bytujących tu populacji ptaków.
11.	Woliński Park Narodowy	Str. 148: Czy minimalizowanie nocnego oświetlenia istotnie oddziałuje na zmniejszenie hałasu?	Uwzględniona.	W tekście pojawiło się przejęzyczenie, które zostało poprawione.
12.	Woliński Park Narodowy	Str. 150: W liście miejsc, gdzie zwiększona intensywność żeglugi może potencjalnie stanowić problem dla ptactwa (powinno być ptaków) nie uwzględniono miejsc na jez. Wicko Wielkie i W. Małe będącymi w okresie październik-kwiecień obszarami koncentracji dużych stad ptaków (koczowanie, żerowanie).	Nieuwzględniona.	Uwaga nie jest poparta żadną dokumentacją potwierdzającą ww. informacje. W Prognozie oparto się na dokumentach podsumowujących inwentaryzację w latach 2014-2015.
13.	Woliński Park Narodowy	Str. 151: Akapit drugi. W świetle zapisu na stronie... Prognozy, nie można wnioskować o braku oddziaływania ruchu jednostek na torach na płazy. Ponadto nie uwzględniono w tym rozdziale wpływu falowania na legi ptaków w strefie brzegowej torów – szczególnie toru na Starej Świnie. Zarówno obserwacje WPN, jak i materiały do projektu planu ochrony Parku wskazują jednoznacznie na bardzo duży negatywny wpływ falowania na legi ptaków w strefie brzegowej wysp w sąsiedztwie toru wodnego.	Częściowo uwzględniona.	Uwaga dotycząca płazów jest niezrozumiała i nie została uwzględniona. Uwaga dotycząca gniazdowania ptaków została uwzględniona. Analiza potencjalnego oddziaływania została uzupełniona o informacje dotyczące ptaków. Tor na Starej Świnie, którego wartość podkreślono w uwadze został ostatecznie wyłączony z Programu. Niezależnie od tego, na torze na Starej Świnie w ciągu ostatnich 10 lat nie wprowadzono żadnych ograniczeń dla żeglugi, dlatego ewentualne prace nie zmieniłyby istniejących obecnie oddziaływań w zakresie falowania i autorzy podtrzymują dokonaną w tym zakresie ocenę.
14.	Woliński Park Narodowy	Str. 153: W analizie brakuje uwzględnienia niszczenia lęgów ptaków w efekcie wzrost żeglugi na odcinkach torów, w tym co najmniej na Starej Świnie.	Częściowo uwzględniona.	Analiza potencjalnego oddziaływania została uzupełniona o informacje dotyczące ptaków. Tor na Starej Świnie, którego wartość podkreślono w uwadze został ostatecznie wyłączony z Programu. Niezależnie od tego, na torze na Starej Świnie w ciągu ostatnich 10 lat nie wprowadzono żadnych ograniczeń dla żeglugi, dlatego ewentualne prace nie zmieniłyby istniejących obecnie oddziaływań w

				zakresie falowania i autorzy podtrzymują dokonaną w tym zakresie ocenę.
15.	Woliński Park Narodowy	Str. 158: Lista gatunków dla obszaru PLB 320002 jest niepełna i dla bielika nie zawiera informacji o jego całorocznym występowaniu w pobliżu lub nad samymi torami wodnymi czy polem refulacyjnym.	Nieuwzględniona.	We wskazanym rozdziale autorzy nie podawali listy ptaków obszaru PLB 320002, co wyraźnie zaznaczono w tekście. Celem opracowania nie jest badanie składu gatunkowego obszarów chronionych, lecz analiza potencjalnego wpływu na środowisko realizacji założeń Programu. Przyjęto zatem zasadę wymieniania w tekście tych gatunków, względem których istnieje obawa istotnego negatywnego oddziaływania inwestycji, oraz tych, których przyszłe badania, dzięki porównywalności z danymi uzyskanymi w trakcie inwentaryzacji, będą umożliwiały ocenę wpływu realizacji Programu na ptaki. W przypadku bielika negatywnego oddziaływania związanego z realizacją Programu nie stwierdzono.
16.	Woliński Park Narodowy	Str. 169: Brak stwierdzenie gatunku będącego przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000 w trakcie inwentaryzacji nie zwalnia z jego uwzględnienia w Prognozie. Krótkotrwałe i niesystematyczne obserwacje czynione w trakcie inwentaryzacji (Bieniek 2014) nie mogą być pełnym i wystarczającym dla formułowania zapisów Prognozy źródłem danych. Należy podkreślić, że dane o występowaniu szeregu gatunków będących przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000 znajdują się w posiadaniu organów zarządzających tymi obszarami, a prawdopodobnie nie zostały w opracowaniu uwzględnione.	Nieuwzględniona.	W związku z koniecznością utrzymania wysokiej informatywności i przejrzystości tekstu prognozy przyjęto zasadę wymieniania w tekście gatunków, względem których istnieje obawa istotnego negatywnego oddziaływania inwestycji. W przypadku gatunków nie wymienionych takiego oddziaływania nie stwierdzono. Natomiast zdiagnozowanie nieprzewidywalnych do końca oddziaływań na te gatunki jest możliwe na podstawie analizy ilościowych zmian w populacjach gatunków stwierdzonych w trakcie inwentaryzacji.
17.	Woliński Park Narodowy	Str. 172: Zapis powołujący się na rozporządzenie Rady ministrów z dnia 3-go stycznia 1996 roku w sprawie Wolińskiego Parku Narodowego: „zakazy	Uwzględniona.	Dokonano wskazanej korekty.

		<p>obowiązujące w Wolińskim Parku Narodowym, nie dotyczą żeglugi pasażerskiej i towarowej na szlakach wodnych oraz prac związanych z utrzymaniem torów wodnych i utrzymaniem brzegów morskich . Działania przewidziane w Programie są więc zgodne z prawem dopuszczalne na terenie WPN” – nie jest zgodny z aktualnym stanem prawnym. W/w rozporządzenie jest aktem wykonawczym do nieaktualnej ustawy o ochronie przyrody. Aktualnie Ustawa o ochronie przyrody (tekst jednolity – Dz.U. 2015 poz. 1651) w art. 15 ust. 1 pkt, 7 zakazuje zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody i ten zapis powinien być podstawą dla wskazania odstępstwa i uzyskania derogacji.</p>		
18.	Woliński Park Narodowy	<p>Str. 173: Stwierdzenie, że w oparciu o podane badania inwentaryzacyjne usuwanie osadów dennych na Starej Świnie nie zagrazi istnieniu lokalnych populacji nie jest uzasadnione. Niepełne dane nie uprawniają do formułowania takiej tezy. Na tym obszarze (Park Narodowy, Obszary Natura 2000) powinny być one poparte bardziej szczegółowymi badaniami i również uwzględniać potencjalne gatunki będące przedmiotem ochrony na tych obszarach.</p>	Nieuwzględniona.	Przeprowadzone badania bentosu uprawniają do prezentowanej tezy. Nie istnieją badania które by udowodniały ją na wyższym poziomie prawdopodobieństwa niż ten, na bazie którego sformułowano wniosek o braku istotnego oddziaływania zagrażającego istnieniu lokalnych populacji.
19.	Woliński Park Narodowy	<p>Str. 179: „Tor podejściowy do Lubina.....” – Pogłębianie toru na odcinkach od 0km do 1,4 km oraz 1,8 do 5 km. Odcinek ten jest również miejscem newralgicznym dla ptaków w tym szczególnie jako miejsce</p>	Nieuwzględniona.	Analizy ornitologiczne wykonano na bazie danych i konsultacji z profesjonalnymi ornitologami o dużym doświadczeniu w zakresie bytowania ptaków w tym rejonie. Wybrano rozwiązania optymalne, tj. minimalizujące szkodliwe oddziaływania.

		zimowania. W związku z tym najlepiej przeprowadzić prace konserwacyjne we wrześniu w celu ograniczenia negatywnego oddziaływania na ptaki.		
20.	Woliński Park Narodowy	Str. 180: Tor podejściowy do Wolina – wskazany okres prowadzenie prac dotyczy właśnie okresu pozalęgowego. W związku z tym cały punkt jest obciążony istotnym błędem i wymaga ponownego przemyślenia. Tor na Starej Świnie: wskazany okres prowadzenia prac na odcinku 0-0,6 km dotyczy właśnie okresu pozalęgowego. W związku z tym cały punkt jest obciążony istotnym błędem. optymalny okres prowadzenia prac na odcinku 0,6 od mostu w Karsiborze to sierpień-listopad. Wówczas koncentracje ptaków okresu pozalęgowe są już mniejsze a nie rozpoczęły się jeszcze koncentrować ptaki zimujące. Zasadnym jest aby w granicach Parku Narodowego jako dodatkowy element minimalizujący oddziaływanie wskazać prowadzenia prac związanych z pogłębianiem i utrzymaniem torów wodnych wyłącznie w porze dziennej.	Nieuwzględniona.	Analizy ornitologiczne wykonano na bazie danych i konsultacji z profesjonalnymi ornitologami o dużym doświadczeniu w zakresie bytowania ptaków w tym rejonie. Wybrano rozwiązania optymalne tj. minimalizujące szkodliwe oddziaływania.
21.	Woliński Park Narodowy	Str. 182: W związku z podjęciem realizacji prac wskazuje się jako konieczne w granicach Parku wdrożenie monitoringu monitorowanie zmian linii brzegowej wysp wzdłuż toru wodnego. Monitorowanie zjawiska erozji w cyklach 4-5 letnich pozwoli ocenić oddziaływanie wzrostu przepływu wody w pogłębionym torze oraz zwiększonego ruchu jednostek pływających na stan wysp i roślinności ich	Częściowo uwzględniona.	Tor na Starej Świnie został wyłączony z Programu, w związku z czym uwaga stała się bezprzedmiotowa.

		strefy brzegowej.		
22.	Woliński Park Narodowy	Str. 187: Błąd w dacie rozporządzenie dot. Wolińskiego Parku Narodowego.	Uwzględniona.	Dokonano korekty we wskazanym zakresie.
23.	Woliński Park Narodowy	Załącznik 5: Brak danych dotyczących gatunków chronionych roślin w granicach WPN. Dane dot. siedlisk przyrodniczych są uproszczone (brak siedlisk na wyspach – szczególnie w ich strefie brzegowej).	Nieuwzględniona.	Rycina przedstawia siedliska i rośliny stwierdzone w trakcie inwentaryzacji, co wyraźnie wskazano w tytule ryciny.
24.	Woliński Park Narodowy	Załącznik 13: Brak danych dot. gat. ptaków ze strefy klifu lubińskiego czyli sąsiedztwa odcinka toru wodnego do Wapnicy/Lubina i Starej Świny. Dane dot. gatunków ptaków z wysp delty Świny są niepełne.	Nieuwzględniona.	Rycina przedstawia gatunki stwierdzone w trakcie inwentaryzacji, co wyraźnie wskazano napisane w tytule ryciny.
25.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Str. 126-130: Fakt, że „pogłębiarskie prace konserwacyjne na torach wodnych wykonywane są corocznie, więc wdrożenie Programu nie wprowadzi w tym zakresie żadnej zmiany jakościowej” (tabela 26) nie ma znaczenia z punktu widzenia analiz i wniosków, jakie po-winny być przedstawione w prognozie. Wszelkie prace objęte Programem powinny być ocenione z jednakową uwagą. Obowiązujące przepisy prawa nie dają możliwości odmiennego traktowania oddziaływań „nowych” oraz będących skutkiem kontynuacji wcześniej-szych działań.	Nieuwzględniona.	Autorzy ponownie przeanalizowali tekst Prognozy i pragną zwrócić uwagę, że w przytoczonym przez GDOŚ fragmencie stwierdzono jedynie fakt, że wdrożenie Programu nie wprowadzi istotnych zmian jakościowych. Konkluzja ta nie skutkowała zaniechaniem dogłębnej analizy wszystkich oddziaływań, niezależnie od tego, czy uznano je za „nowe” czy będące skutkiem kontynuacji wcześniejszych działań. Pogłębiarskie prace konserwacyjne, do których odnosi się uwaga zostały dogłębnie przeanalizowane w rozdziale 5 Prognozy, którego znaczna część dotyczy właśnie tego etapu prac, np. usunięcie osadów, spadek przezroczystości wody, hałas, sztuczne oświetlenie.
26.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	W prognozie przedstawiono wyłącznie działania minimalizujące negatywny wpływ założeń Programu na środowisko na etapie jego realizacji. Środki łagodzące w trakcie pogłębiania torów wodnych zostały zaproponowane ze względu na	Nieuwzględniona.	Po analizie uwag, w Programie wprowadzono zmiany, które uściśliły planowane działania i zlikwidowały niejasności. Dokonano też związanych z tym zmian w tekście Prognozy. Ponownie przeanalizowano treść Prognozy i wzięto pod uwagę możliwość stworzenia katalogu propozycji działań kompensują-

	<p>możliwość płoszenia ptaków (w okresie lęgowym i poza nim) oraz płoszenie parposza z miejsc jego tarła. Należy zgodzić się z Autorami prognozy, iż na obecnym etapie trudno przewidzieć znaczenie, zasięg, skalę oraz inne istotne parametry pewnych oddziaływań – dotyczy to np. skutków uwalniania związków zdeponowanych w dnie, czy negatywnych oddziaływań na ptaki i ryby związanych ze zwiększeniem intensywności ruchu żeglugowego, np. hałasem i falowaniem. Autorzy prognozy wskazują, że określenie wpływu tych oddziaływań będzie możliwe dopiero na etapie realizacji Programu, niemniej – w przypadku dużych niepewności co do prognozowanych wpływów planowanych działań na środowisko – należałoby już na obecnym etapie wskazać, przynajmniej jako katalog propozycji – możliwe do zastosowania działania minimalizujące oraz ewentualne działania kompensujące straty powstałe w środowisku. Zgodnie z zasadą przezorności, działania te powinny zostać zaproponowane dla zidentyfikowanych w ramach sooś oddziaływań, mogących wstąpić nie tylko na etapie realizacji założeń Programu, ale także w czasie eksploatacji udrożnionych torów, gdy zwiększy się ruch żeglugowy na analizowanym obszarze. Wiązać się to będzie bowiem z wystąpieniem lub zwiększeniem oddziaływań, które w sposób ciągły będą negatywnie wpływać na przyrodnicze komponenty środowiska.</p>		<p>cych. Uznano jednak, że jeżeli nie można wskazać obecnie precyzyjnie charakteru negatywnych oddziaływań, ich siły, gatunków, których będą dotyczyły, ani miejsc, w których wystąpią, zapisy dotyczące działań minimalizujących musiałyby zostać sformułowane na tak dużym poziomie uogólnienia, że ich wartość merytoryczna i praktyczna byłaby znikoma. Z tego względu w przypadku analizowanego Programu zrezygnowano z tworzenia katalogu potencjalnych działań minimalizujących.</p>
--	--	--	---

		<p>Przykładowo, z uwagi na prawdopodobne zubożenie bazy pokarmowej ptaków bentofagicznych w kilku lokalizacjach za sprawą eksploatacji udroźnionych dróg wodnych, jako działania kompensujące można za-proponować utworzenie nowych lub polepszenie stanu istniejących powierzchni, które stanowią miejsca żerowiskowe ptaków. Innym przykładem działań kompensujących, z uwagi – na przykład – na straty powstałe w siedliskach czy trasach migracji ichtiofauny, może być wyznaczenie obszaru poza miejscem realizacji założeń Programu i wprowadzenie tam ograniczeń co do poruszania się jednostek pływających. Oczywiście ostateczna weryfikacja zaproponowanych działań minimalizujących i kompensujących będzie uzależnione od oceny wpływów i potencjalnych strat na etapie realizacji i eksploatacji.</p>		
27.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	<p>Przy ocenie wpływu realizacji założeń Programu na cele poszczególnych obszarów chronionych określono zagrożenia. Nie we wszystkich przypadkach wskazano na jakiej podstawie ustalono istniejące i potencjalne zagrożenia dla poszczególnych przedmiotów ochrony. Informacje, czy zagrożenia zostały zaczerpnięte ze źródeł (np. publikacje, SDF, dokumenty dotyczące zarządzania ochroną przyrody) lub czy zostały określone przez samych Autorów prognozy powinny zostać podane. W razie potrzeby treści te należy rozszerzyć również o zagrożenie wymienione w</p>	Uwzględniona.	<p>Zgodnie z przekazaną sugestią w metodyce wyjaśniono na jakiej podstawie określono zagrożenia poszczególnych przedmiotów ochrony. Zagrożenia dla przedmiotów ochrony określano na podstawie wiedzy autorów Prognozy, raportów z inwentaryzacji przyrodniczych (Bieniek i inni 2014, Guentzel i inni 2015), planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000 oraz standardowych formularzy danych w przypadkach gdy plany zadań ochronnych nie zostały opracowane. W treści Prognozy ujęto te zagrożenia, które pokrywały się w jakimś stopniu z działaniami planowanymi w Programie. Wskazane w uwadze zagrożenia, które można ująć w odniesieniu do wskazanych gatunków dotyczą zabudowy hydrotechnicznej, regulacji rzek i umacniania brzegów. Autorzy Prog-</p>

		<p>Standardowych Formularzach Danych, planach ochrony, zadaniach ochronnych oraz innych dokumentach określających sposób zarządzania ochroną obszarową i gatunkową na analizowanych terenie. Dane na ten temat warto zaczerpnąć także z projektów ww. dokumentów.</p> <p>Przykładowo, dla projektu planu ochrony obszaru specjalnej ochrony ptaków Zalew Szczeciński PLB320009, dla gatunków stwierdzonych w czasie inwentaryzacji prze-prowadzonej na potrzeby niniejszej prognozy, stanowiących przedmiot ochrony ww. obszaru, takich jak brzęczka (<i>Locustella luscinioides</i>), perkoz dwuczuby (<i>Podiceps cristatus</i>), płaskonos (<i>Anas clypeatha</i>), krakwa (<i>Anas strepera</i>), jako istniejące zagrożenie wskazano rozbudowę obszarów portowych (pirsy, przystanie turystyczne, mola). W związku z powiększeniem istniejącej zabudowy hydrotechnicznej brzegów zbiorników wodnych i rzek Autorzy projektu planu ochrony prognozują likwidację żerowisk i miejsc odpoczynku dla ptaków lęgowych. Powyższe informacje dodatkowo potwierdzają konieczność przeanalizowania wpływu ewentualnych budowli regulacyjnych i umocnień brzegowych, na co wskazano wcześniej w niniejszej opinii.</p>		<p>nozy nie brali tego typu oddziaływań pod uwagę, wiedząc, że tego typu działania nie są planowane. Nie było to jednak precyzyjnie określone w Programie, stąd mogły pojawiać się wątpliwości. Po uwzględnieniu nadesłanych uwag uściślono zapisy Programu i jednoznacznie wskazano, że tego typu działania nie będą prowadzone.</p>
28.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	<p>Str. 145: Nie jest jasne dlaczego Autorzy prognozy wskazują w rozdziale 9 na brak konieczności prowadzenia monitoringu. W sytuacji gdy dla wielu z oddziaływań nie jest możliwe na obecnym etapie</p>	Uwzględniona.	<p>W Prognozie dodano wskazania dotyczące monitoringu.</p>

	<p>przewidzenie znaczenia negatywnych oddziaływań, które powstaną na etapie realizacji, ale także i eksploatacji udrożnionych dróg wodnych, zasadnym jest monitorowanie skutków prowadzonych działań. Rezygnacja z monitoringu wydaje się być nieuzasadniona również w świetle informacji zawartych w rozdziale 5.5.3 prognozy – „W rzeczywistości jednak skład osadów dennych zalegających w torach nie jest precyzyjnie rozpoznany, ponieważ nie można wyników z jednego stanowiska ekstrapolować na całe estuarium Odry. Niemożliwy do przewidzenia jest też skład wód, do których trafią substancje z wydobywanych osadów dennych, a tym samym nie można przewidzieć jakim reakcjom mogą podlegać związki wy-dostające się z usuwanych osadów. Oszacowanie tych zagrożeń możliwe jest tylko w wyniku monitoringu porealizacyjnego. Jeszcze trudniejszym zagadnieniem jest ocena ryzyka kumulacji toksycznych związków w organizmach wyższych poziomów troficznych. Zagadnienie to wymaga wieloletnich badań monitoringowych”. Prawdą jest, że założenia Programu wskazują na prowadzenie prac konserwacyjnych, które prowadzone były również w latach poprzednich. Należy jednak wskazać, iż zgodnie z obecnym kształtem Programu działania te będą prowadzone znaczenie intensywniej niż w przeszłości. Dlatego warto rozważyć, czy nie jest konieczne –</p>		
--	---	--	--

		również z uwagi na ten fakt – prowadzenie monitoringu przyrodniczych elementów środowiska, w tym ustalenia, że wskazane w załączniku nr 1 do prognozy działania, polegające na budowie regulacji i umocnień brzegów będą realizowane w ramach ustaleń Programu, należy również ustalić czy także z uwagi na te działania nie będzie zasadne prowadzenie monitoringu.		
29.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Str. 182: Należy dokonać korekty terminu prowadzenia prac pogłębiarskich w odniesieniu do obu lokalizacji tarlisk parposza. Prace te należy prowadzić poza okresem od 15 kwietnia do 30 czerwca. Termin ten winien być wydłużony z uwagi na możliwość odbywania tarła przez ten gatunek również w czerwcu (Wiśniowski W., Borzeęcka I., Prus P., Wołos A., Ochrona ichtiofauny przy realizacji inwestycji, GDOŚ Warszawa 2014).	Uwzględniona.	Nowe terminy zostały uwzględnione w treści programu.
30.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Str. 52: W przypadku analizy oddziaływania postanowień Programu na Jednolite Części Wód zaleca się zamieszczenie odesłania do aktualizacji Planu Gospodarowania Wodami dla rzeki Odry.	Nieuwzględniona	W chwili obecnej nie ma aktualizacji Planu Gospodarowania Wodami dla rzeki Odry. Zgodnie z informacją zawartą na stronie Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej (http://www.apgw.kzgw.gov.pl/pl/aktualnosci/-/weryfikacja-i-przedluzony-termin-przyjecia-apgw-i-pzrp/newsId/cb879903b26fd4091ceca24d309e5f26) Minister Środowiska podjął decyzję o przedłużeniu procedury przyjmowania aktualizacji Planów Gospodarowania Wodami (aPGW) oraz Planów Zarządzania Ryzykiem Powodziowym (PZRP). Wydłużona weryfikacja przewiduje dodatkowe uzgodnienia obu dokumentów oraz sprawdzenie zgodności aPGW i PZRP z polityką zrównoważonego rozwoju w gospodarce wodnej.

				Zgodnie z najnowszym harmonogramem, oba dokumenty powinny zostać przyjęte przez polski Rząd do końca czerwca 2016 r.
31.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Str. 128-129: Zwracam także uwagę na błędy w treści prognozy. Na przykład – wśród przedmiotów ochrony obszaru specjalnej ochrony ptaków PLB320011 Zalew Kamieński i Dziwna – w tabeli na str. 128 prognozy – nie został uwzględniony tracz nurogęś (Mergus merganser). W przypadku obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty PLH320033 Uroczyska w Lasach Stepnickich wskazano siedliska, które zgodnie z SDF dla tego obszaru nie są przedmiotami ochrony, tj. siedlisko 6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion), 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenather-ion elatioris) oraz 9190 pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy (Betulo-Quercetum).	Nieuwzględniona	W przypadku tych obszarów, dla których opublikowano zarządzenia w sprawie ustalenia planów zadań ochronnych, korzystano z aktów prawnych. Zgodnie z nimi tracz nurogęś nie jest wymieniony jako przedmiot ochrony „Bagien Rozwarowskich”, natomiast siedliska wskazane w uwadze są uznane za przedmioty ochrony w „Lasach Stepnickich” i wskazano dla nich działania ochronne.
32.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Str. 179: W dokumencie znajdują się także błędy redakcyjne. Na przykład w części: Tor podejściowy „N” od Trzebieży, kanał przelotowy w porcie Trzebież, tor podejściowy „S” do Trzebieży w podpunkcie pierwszym jest zapis „w celu negatywnego oddziaływania”, zaś winno być „w celu uniknięcia negatywnego oddziaływania”.	Uwzględniono.	Wskazany błąd redakcyjny został poprawiony.

Sporządził zespół autorski dokumentu
„Prognoza oddziaływania na środowisko dla programu wieloletniego
Utrzymanie morskich dróg wodnych w rejonie ujścia Odry w latach 2017-2028”